

aan de slag met Verkuno

Lesbrief: "Bouw een wonderwolk" groepen 5/6 Noordenveld

Op procesmatige wijze ruimtelijke constructies maken van ijzerdraad, rietjes, kralen, veren,.....

<p>Lesdoelen algemeen SLO</p>	<p>Kerdoelen 54 De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren 55 De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren Algemeen Bespreking van de plannen: wat ga je maken en hoe ga je dat maken? Bespreking van het eigen product en werkproces en dat van groepsgenoten. Bespreking van eigen werk in relatie tot dat van kunstenaars. Respect en waardering tonen voor het werk en de zienswijze van anderen</p>
<p>Lesdoelen van deze lessen Link met "Verkuno op reis"</p>	<p>Thema: beeldende kunst, werken als een kunstenaar. Beeldaspecten: <i>Ruimte</i>, ruimte doorstekende vormen/ constructies /verbindingen <i>Vorm:</i> vormsoorten (open, gesloten, vorm, restvorm, enz.) Materiaal/techniek: De mogelijkheid van materiaal en techniek komen binnen de context van betekenisvolle onderwerpen aan de orde en hierbij is er aandacht voor goed en veilig gebruik van materiaal en gereedschap. <i>Ruimtelijk construeren:</i> constructie- en verbindingstechnieken. Leerlingen volgen de cyclus van Procesmatig werken: <u>oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en reflecteren</u>, de leerling als kunstenaar.</p>
<p>***</p>	<p>De leerkracht stelt zich coachend op, het onderzoek en het ontdekken door de leerling staat centraal</p>
<p>Tijd</p>	<p>Drie keer korte onderzoeks-lessen van 30 minuten en één langere afsluitende les (60min.) waarin de onderzoeken (platte/ruimtelijke vormen en verbinden) in één werkstuk samenkomen. De korte lessen kunnen samengevoegd worden.</p>
<p>Materialen</p>	<p>Voor elke leerling: een schetsboek van twee dubbelgevouwen vellen A 4 papier met twee nietjes, een rol ijzerdraad: wikkeldraad 0.65 mm (38 m rondom houtje, Action, 43 cent per rol) Per groepje van vier leerlingen: één kniptang/nijptang Voor de tweede en laatste les: per groep een doosje met geknipte rietjes, kralen Laatste les: Papier A3/stiften per groep, laat de leerlingen zelf vooraf kleine speelgoedjes, poppetjes, beestjes, kralen enz. verzamelen.</p>

<p>1 Les</p> <p>“Bouw een wonderwolk” 30 min</p> <p>Onderzoek 1: <u>Platte vormen</u> <u>construeren</u></p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen: Tafelgroepjes van 4 leerlingen, per leerling een potlood, schetsboek van 2 geniete dubbelgevouwen vellen A4, naam erop (voorkant evt. later versieren) Later neerzetten: Rol ijzerdraad per leerling, per groepje kniptang/nijptang (wanneer mogelijk meer tangen). Filmpje <i>Procesmatig werken Marijtje van der Veen</i> klaarzetten</p> <p>Doel van deze les: Werken als een kunstenaar, onderzoeken hoe je vormen met ijzerdraad kunt maken</p>
<p>Inleiding 10 min oriëntatie</p>	<p>Filmpje procesmatig werken Marijtje van der Veen (7 min.)</p> <p>Inhoud van de film: De kunstenaar heeft zichzelf de opdracht gesteld de regel “Kleur hangt dood nog an de rooie rozen” (gedicht Peter van der Velde, Noordenveld, zie bijlage) vorm te geven. Centraal in deze film: Experimenteren, onderzoeken, uitproberen (divergerend werken), verwerpen, keuzes maken (convergerend werken).</p> <p>Filmpje nabespreken, kort teruggrijpen op beeldaspecten “Verkuno op reis” in tweetallen: Wat zag je m.b.t. vorm / kleur / compositie / materialen.</p> <p>Hoe werkt de kunstenaar? Begrippen procesmatig werken aan de orde: onderzoeken / proberen / mislukken / kiezen / terugkijken (reflecteren). Het kan (en hoeft) niet in een keer goed (te) zijn</p>
<p>Kern 15 min oriënteren onderzoeken verbeelden reflecteren</p>	<p>Onderzoek in de tafelgroep</p> <p>Welke (platte) vormen kun je maken met ijzerdraad? (elke leerling knipt voor zichzelf stuk van 50 cm af, gebruik van tang uitleggen, soort tang benoemen). In het groepje bedenken leerlingen om de beurt een vorm, andere leerlingen buigen deze, met eigen stuk ijzerdraad na (cirkel, spiraal, zigzag, letters.....) Klassikaal kort nabespreken: welke vorm was in de groepjes de meest bijzondere, de mooiste, maar ook de minst mooie. Vormen die je goed/bijzonder vindt natekenen in je eigen schetsboek. Doel schetsboek uitleggen: onthouden van wat je bedacht/gemaakt hebt, een schets is een eenvoudige snelle tekening. Doe hetzelfde (elkaar namaken, nabespreken, natekenen) met mensfiguren en dierfiguren Evt. foto’s maken/later afdrukken en toevoegen.</p>
<p>Afsluiting 5 min reflecteren</p>	<p>Reflectie op voorgaande proces van oriëntatie en onderzoek: ervaringen / samenwerking /mogelijkheden materiaal Vragen die gesteld kunnen worden: Heb je gewerkt als een kunstenaar? Waarom dan? Wat heb je bedacht/onderzocht/ontdekt? Wat was lastig? Hoe heb je dat opgelost? Wat heb je van elkaar geleerd? Tops van deze les? Tips voor elkaar, voor juf/meester?</p>

<p>Les 2</p> <p>“Bouw een wonderwolk” 30 min</p> <p>Onderzoek 2: <u>Verbindingen maken</u></p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen: Tafelgroepjes van 4 leerlingen Per leerling een potlood, schetsboek, rol ijzerdraad Per groepje: kniptang/nijptang, bakjes met: (geknipte) rietjes, kralen.</p> <p>Doel van deze les: Werken als een kunstenaar, onderzoeken hoe je ijzerdraad kunt verbinden met kralen erin</p>
<p>Inleiding 5 minuten oriënteren</p>	<p>Eventueel kan de film nog een keer bekeken worden, vraag aan de leerlingen: Kijk je er nu anders naar? Wat valt je nu op t.o.v. de 1^e keer en de 1^e les? Kan ook in les 3.</p> <p>Terugblik op vorige les: hoe werkt de kunstenaar; ijzerdraad knippen, platte vormen maken.</p>
<p>Kern 20 minuten oriënteren onderzoeken verbeelden</p>	<p>Onderzoek in de tafelgroep hoe je vormen kunt verbinden. Elke leerling knipt een stuk van 50 cm af. Dit stuk in vieren knippen. Denk aan de vormen van het vorige onderzoek, buig twee vormen en verbindt deze met elkaar. (Kan als vaste verbinding of los als ketting, <i>controleer steeds of het echt goed vast zit</i>). Bespreek in de groepjes en laat aan elkaar zien hoe je het gedaan hebt. Doe hetzelfde, maar voeg nu kralen/rietjes toe. Maak een verbinding van vier vormen met kralen/rietjes. Handige, bijzondere manieren klassikaal aan de orde brengen en ook uit laten proberen. Probeer vormen en verbindingen na te tekenen in je schetsboek. Het gaat erom dat de leerlingen later kunnen terugkijken hoe ze het gedaan hebben, laat voorbeelden zien van leerlingen die hier op eigen wijze vorm aan geven, een schets is en eenvoudige snelle tekening. Bedenk en teken hoe je een ketting/hanger/armband of... van verbonden vormen met rietjes kralen erin kunt maken. Maak een ketting/hanger/armband of.... Vormen die je goed/bijzonder vindt natekenen in je eigen schetsboek. Evt. foto's maken/later afdrukken en toevoegen.</p>
<p>Afsluiting tweede les 5 minuten Reflectie</p>	<p>Reflectie op ervaringen, samenwerken en het eventuele product Vragen die gesteld kunnen worden: Welke verbinding was het mooist/het sterkst? Op welke verschillende manieren kon je kralen/rietjes eraan maken? Ben je tevreden over je product? Waarom wel/niet? Waarom kan een schetsboek handig zijn?</p>

<p>3 Les</p> <p>“Bouw een wonderwolk” 30 min</p> <p>Onderzoek 3: Ruimtelijke vormen maken</p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen: Tafelgroepjes van 4 leerlingen Per leerling een potlood, schetsboek, rol ijzerdraad Per groepje: kniptang/nijptang Goed voorbeeld van plat/ruimtelijk meenemen: bijv. ronde onderzetter/bal, vierkant vel papier/ kubusvormig doosje</p> <p>Doel van deze les: Werkend als een kunstenaar onderzoeken hoe je ruimtelijke vormen kunt maken met ijzerdraad</p>
<p>Inleiding 5 minuten oriënteren</p>	<p>Terugblik op vorige lessen: hoe werkt een kunstenaar, draad verbinden, kralen verwerken. Eventueel korte foto-presentatie van vormen en verbindingen die deze groep in de vorige lessen maakte.</p> <p>Overleg in je groepje: Welke vormen in de klas zijn plat? Welke zijn ruimtelijk? Centraal het verschil tussen ruimtelijk en plat bespreken/verhelderen.</p>
<p>Kern 20 minuten oriënteren onderzoeken verbeelden</p>	<p>Onderzoek in de tafelgroepen:</p> <p>Hoe maak je een ruimtelijke vorm? Probeer een kubus / piramide / bol (of ander ruimtelijke vorm) te maken. Knip 1 meter ijzerdraad af per leerling, eventueel later meer afknippen. Bespreek in de groepjes en laat aan elkaar zien hoe je het gedaan hebt. (Veel “kruispunten” maken en deze stevig verbinden). Teken je ruimtelijke vorm zo goed mogelijk na in je schetsboek. Evt. de vormen in de groepjes als een ketting aan elkaar verbinden en daarna een klasse-slinger maken.</p>
<p>Afsluiting derde les 5 minuten Reflectie</p>	<p>Reflectie op ervaringen, werkproces, samenwerken, eindproduct</p> <p>Vragen die gesteld kunnen worden: Wat is er moeilijk aan het maken van een ruimtelijke vorm? Hoe heb je dat opgelost? Wat is er wel/niet gelukt? Heb je elkaar geholpen, heb je van elkaar geleerd? Waar ben je tevreden over/ waarover niet? (Voor de vierde les verzamelen en meenemen : kleine speelgoedjes, beestjes, poppetjes, veertjes, ...)</p>

<p>4 Les</p> <p>“Bouw een wonderwolk” 60 min</p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen: Tafelgroepjes van 4 leerlingen Powerpoint “wolken” klaarzetten Per leerling een potlood, schetsboek, rol ijzerdraad Per groepje: Groot vel papier A3, stiften kniptang/niptang en bakjes met kralen, geknipte rietjes, veren, stokjes, prikkers, kleine speelgoedjes, wattenstaafjes, verknipte schuursponsjes,.....</p> <p>Doel van deze les: Ruimtelijk werken als een kunstenaar aan de opdracht “Bouw een wonderwolk”</p>
<p>Inleiding 5 minuten Oriënteren/inspireren</p>	<p>Terugblik op vorige les: hoe werkt een kunstenaar, platte en ruimtelijke vormen, draad verbinden, kralen erin.</p> <p>Powerpoint “wolken”: Wolkvormen, fantasiewolken, kunstwerken van ijzer(draad). Gesprekje over overeenkomsten/verschillen in onderwerp/werkwijze, insteek: alles kan</p>
<p>Kern 45 minuten oriënteren (theoretisch/onderwerp) onderzoeken inhoud van de opdracht verbeelden</p>	<p>Onderzoek (kort) in de tafelgroepen de opdracht op onderstaande deelaspecten: in de groepjes steeds snelle schetsen maken of woorden opschrijven op het grote papier, i.l. vullen elkaar aan. Elk aspect klassikaal kort nabespreken: welke mogelijkheid was in de groepjes de meest bijzondere, de mooiste, maar ook de minst mooie. Neem verschillende mogelijkheden die je goed/bijzonder vindt over in je eigen schetsboek</p> <p>*Wat voor wolken kun je bedenken (tekenen/opschrijven, alles mag): zilveren wolk, onweerswolk, zomerwolk, bloemenwolk, paardenwolk,.....</p> <p>*Wonderwolken tekenen: Denk hierbij aan alle vormen van het materiaal die je eerder bedacht (zie schetsboek), alle wolken die je zag, de wolken die je net bedacht hebt</p> <p>Zet materialen: kralen, rietjes, veertjes, en eigen verzamelde poppetjes, beestjes op tafel</p> <p>*Ontwerp een wonderwolk (ruimtelijk) waarbij je gebruik maakt van bijgaande materialen: tekenen in je schetsboek ijzerdraad/tangen uitdelen: Bouw je eigen wonderwolk (ruimtelijk), evt. tussendoor tekenen, veranderen, bij elkaar kijken enz. Evt. foto’s maken/afdrukken/toevoegen</p>
<p>Afsluiting laatste les 10 minuten Reflectie</p>	<p>Reflectie op ervaringen, werkproces, samenwerken, eindproduct</p> <p>Reflectie in het boekje schrijven (tips en tops), evt. boekje nog versieren: voorkant/randenvormen/kleuren</p> <p>Korte reflectie van een ander op jouw kunstwerk</p> <p>Vragen die gesteld kunnen worden: Heb je gewerkt als een kunstenaar? Waarom dan? Werd het zoals je bedacht had? Werd het anders, waardoor kwam dat? Wat vind je goed gelukt, wat niet? Is mislukken erg, waarom wel/niet?</p>
<p>Presenteren</p>	<p>Wonderwolken ophangen (bedenk met de leerlingen hoe), expositie, schetsboekjes erbij (hoe?)</p>

BIJLAGE

HAARST

Wat kleur hangt dood nog an de rooie rozen
De zummer is te rad weer naor zien inne gaon
Een regendrup hangt glin nog an de haarsttyllozen
Die huverig en kleums in 't kleine hoffie staon

Nog schient asmets de zun en dreugt de broene blaoren
Van buik en ekkelboom, die kleven an ons pad
De zummer het zo 't liekt, de leste hoop verloren
En afstand daon van aal wat e einmaol bezat

Moet ik ok aofstand doun van aal mien doezend dingen
Zei ik nog einmaol weer de bloumen en de zun?
Heur ik nog einmaol weer de bliede vogels zingen
Waacht ankom maitied mai nog weer een nai begun?

Velde, Peter van der (1918-2004)

Bron: <https://www.huusvandetaol.nl/literatuur/drentse-schrievers-a-z/item/3482-velde-peter-van-der-1918-2004>